

Antoshko T.R.

assistance lecturer NTUU «KPI»

PRACTICES THROUGH THE IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLES OF CSR THROUGH CSR PROCUREMENT

This paper reviews the concept of sustainable corporate social responsibility (CSR) as a procurement tool and implementation of CSR principles. The examples of CSR initiatives procurement policies at the national level (Government of Norway, the Netherlands, Great Britain, Scotland, Brazil) are shown.

Keywords: corporate social responsibility, sustainable procurement principles of corporate social responsibility, corporate social responsibility implementation.

Keywords: corporate social responsibility, sustainable procurement principles of corporate social responsibility, corporate social responsibility implementation.

Бойчук Н.Я.

ст. викладач НТУУ «КПІ»

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ЗАХОДІВ

Дана стаття присвячена проблемам енергозбереження, реалізації можливостей енергозбереження, розробленню та впровадженню енергозберігаючих технологій.

В дослідженні розглянуті можливі небезпеки та ризики, зумовлені проблемою високої енергомісткості економіки та житлово-комунального господарства в умовах росту цін на енергоносії та соціально-економічні механізми стимулювання енергозберігаючих заходів.

Ключові слова: енергозбереження, енергомісткість, паливно-енергетичні ресурси, енерговитрати, енергоносії, енергозберігаючі технології.

Вступ. Актуальність проблеми енергозбереження обумовлюється значною залежністю України від імпорту енергоносіїв, а також високою енергоємністю економіки, житлово-комунального сектора та установ бюджетної сфери. Рівень споживання енергії на опалення в Україні є у 5–8 разів вищим за середньоєвропейські норми, а енергоємність ВВП – у 3,2 рази вищою порівняно з розвиненими країнами, у 3,6 рази – порівняно з країнами ЄС та на 9 % – порівняно з Російською Федерацією. Це значно знижує в коротко та середньостроковій перспективі конкурентоспроможність вітчизняної продукції на зовнішніх ринках збуту та веде до зниження рівня реальних доходів громадян.

Причиною високої енергоемності є застаріле та високоенерговитратне обладнання значної частини вітчизняних підприємств та опалювальні прилади у соціально-побутовій сфері; відсутність достатніх фінансових ресурсів для модернізації обладнання та заміни опалювальних приладів.

Реалізація можливостей енергозбереження гальмується відсутністю дієвого економічного механізму стимулювання інвестування, розроблення та впровадження енергозберігаючих заходів [7].

Державні органи влади мають достатньо механізмів і важелів впливу на стимулювання енергозбереження населенням та суб'єктами підприємницької діяльності, які широко використовуються у світовій системі господарювання, включаючи пільги в оподаткуванні прибутку, який використовується на придбання і використання енергозберігаючих технологій, прискорену амортизацію цих технологій, тощо. Ці та ряд інших важливих принципів покладено в основу Закону України «Про енергозбереження» №74/94 [1]. Проте, реальні обсяги державного фінансування, передбачені програмами енергозбереження, не виконуються та, більше того, скорочуються. В цьому аспекті особливо актуальним стає активізація діяльності органів влади та посилення їх відповідальності за реалізацію відповідних програм.

Ринкове реформування економіки потребує принципово нових підходів у вирішенні проблеми енергозбереження та впровадження енергозберігаючих заходів. Серед найбільш вагомих робіт з питань теорії та практики енергоспоживання та енергозбереження можна назвати праці Суходолі О.М., Гальчинського А.С., Шидловського А.К., Стогнія Б.С., Кулика М.М., Микитенка В.В. та ін.

Роботи цих та інших вчених присвячені висвітленню окремих сторін енергетичної проблематики в економічній науці.

Постановка задачі. Головною метою дослідження є визначення на основі системного аналізу суб'єктів споживання енергоресурсів та органів державного управління, економічних процесів, які відбуваються в Україні, обґрунтувати систему заходів стимулювання енергозбереження. Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні задачі: виявлення основних небезпек та ризиків, які пов'язані з проблемою високої енергомісткості економіки та житлово-комунального господарства; проаналізувати систему заходів стимулювання енергозбереження; визначити суб'єкти реалізації заходів енергозбереження.

Результати дослідження. Україна успадкувала від СРСР невідгідну для себе структуру енергоспоживання, яка за роки незалежності ще більше погіршилась. Порівняльний аналіз структури енергоспоживання в Україні та інших країн вказує на необґрунтовану, економічно недоцільну і навіть загрозливу для енергетичної безпеки структуру паливно-енергетичного балансу в Україні. Більшу частину первинних енергоресурсів (нафта, природний газ, ядерне паливо) Україна імпортує, причому переважно з Росії [4].

Радянська державна політика занижених цін на енергоресурси, частка яких у собівартості промислової продукції становила від десятих до

декількох відсотків, а в комунальну сферу ресурси віддавали в 3 рази дешевшими від собівартості, обумовила низьку ефективність енерговикористання.

Нині ситуація кардинально змінилася [3]. З одного боку, через швидке зростання цін на енергоносії, витрати на них в комунальній сфері і у промисловості багаторазово зросли, і тільки в собівартості промислової продукції становлять від 10 до 40, а іноді й більше відсотків. Тенденція до подальшого підвищення енерговитрат у найближчій перспективі збережеться: державна політика в галузі цін на енергоресурси полягає в тому, щоб у перспективі зрівняти внутрішні й світові ціни на газ, нафту й нафтопродукти, електроенергію й вугілля. Це неминуче призведе до подальшого підвищення ціни енергоресурсів. З іншого – стан енергоефективності свідчить про значні резерви економії енергоресурсів. У результаті неухильного росту витрат на енергопостачання й державний тиск на споживачів ресурсів підприємства змушені вживати термінових заходів з підвищення енергетичної ефективності [5].

Можливі небезпеки та ризики, зумовлені проблемою високої енергомісткості економіки та житлово-комунального господарства в умовах росту цін на енергоносії та масштаби цих ризиків проявляються у таких основних аспектах [2]:

1. Організаційний – зниження конкурентоспроможності вітчизняного виробництва як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках та реальних доходів населення призведе до погіршення основних показників розвитку економіки, зниження рівня економічної безпеки України та посилення економічної і політичної залежності від постачальників енергоресурсів, в першу чергу від Російської Федерації.

2. Економічний – ріст цін на енергоресурси веде до збільшення рівня витрат на одиницю продукції підприємств тих секторів економіки, витрати на енергоресурси яких складають вагомую частку у сукупних витратах на виробництво продукції.

3. Соціальний – підвищення ціни на енергоресурси зумовлює ріст цін на товари та послуги, а це, в свою чергу, призведе до зниження реальних доходів домогосподарств.

Викладене свідчить про необхідність швидкого прийняття Україною на законодавчому рівні заходів стимулювання енергозбереження.

У систему заходів стимулювання енергозбереження доцільно включити:

1. Цільову фінансову підтримку проектів розробки та впровадження енергозберігаючих технологій і устаткування:

– надання фінансово-кредитної підтримки споживачам ресурсоекономних технологій;

– цільове фінансування інноваційних проектів у сфері розробки та впровадження енергозберігаючих технологій у промисловості, житлово-комунальній сфері та побутовому секторі.

– планування та формування запасів паливо-енергетичних ресурсів для сезонних потреб промисловості та сільського господарства.

2. Формування інноваційної та ресурсозберігаючої ідеології:

– ініціювання громадських слухань та обговорень із залученням засобів масової інформації з питань розвитку енергозберігаючих технологій, альтернативних та відновлювальних джерел енергії, популяризації суб'єктів підприємницької діяльності, які надають послуги у сфері енергозбереження;

– вироблення прогресивних показників нормування питомих витрат енергоресурсів населенням та підприємствами відповідних секторів економіки;

– стимулювання взаємодії співпраці у напрямі: влада – науково-дослідні установи – вищі навчальні заклади – промисловість (у такій співпраці роль вищих навчальних закладів полягає у розповсюдженні знань і нових технологій у сфері енергозбереження);

– ведення моніторингу процесів активізації населення та суб'єктів підприємницької діяльності щодо запровадження енергозберігаючих технологій із доведенням такої інформації до органів влади та громадськості (в тому числі про енерговитратність та потенціал економії енергоресурсів в області) з метою вироблення подальших управлінських рішень у напрямі стимулювання енергозбереження.

3. Підвищення відповідальності органів влади та соціальної відповідальності бізнесу за впровадження енергозберігаючих технологій: прийняття правових норм для стимулювання та посилення відповідальності населення та суб'єктів господарювання за нераціональне використання енергоресурсів.

Висновки. Вирішення проблеми стимулювання енергозбереження вимагає комплексного підходу до її розв'язання. Необхідними є економічні, політичні та соціальні механізми стимулювання енергозбереження. Органи державного управління повинні залучити до здійснення основних заходів щодо розв'язання проблеми енергозбереження фінансово-кредитні інституції (в тому числі комерційні банки) та державні Фонди, які працюють у сфері надання фінансово-кредитної підтримки суб'єктам підприємницької діяльності та населенню; державні та громадські асоціативні структури, які займаються питаннями енергозбереження; підприємницькі структури, які працюють у сфері енергозбереження та наукові інституції; засоби масової інформації тощо.

Слід зазначити також, що на сьогодні поза належною увагою залишається питання впровадження енергозберігаючих технологій для населення, в установах бюджетної сфери.

Істотного ефекту у сфері енергозбереження необхідно досягти також у побутовому секторі (66 % загального об'єму газу споживає населення), що й зумовлює актуальність посилення реалізації заходів енергозбереження саме у цьому секторі. Доцільно було розробити методіку концентрації організаційних зусиль та фінансових ресурсів для кожної сфери з врахуванням особливостей економічного розвитку.

Для реалізації системи запропонованих заходів ефективним було б також використати фінансовий потенціал фірм-виробників

енергозберігаючого устаткування та обладнання. З цією метою потрібно створити на рівні органів влади робочі групи, які б спільно із представниками бізнес-асоціацій доводили до населення інформацію про необхідність впровадження енергозберігаючих технологій. Причому слід зауважити, що при раціональній організації цих заходів тягар фінансово-інформаційного забезпечення практично повністю буде покриватись не з бюджетних коштів регіону, а за рахунок представників бізнесу.

Перелік посилань

1. Закон України «Про енергозбереження» від 01.07.1994 № 74/94–ВР. Відомості Верховної Ради (ВВР), 1994, N 30, ст.283.
2. Інноваційні пріоритети паливно-енергетичного комплексу України / Під заг. ред. А.К.Шидловського . – К.: УЕЗ, 2005 – 512 с.
3. Руководство по энергетической статистике / МЕА. – 2009. – 192 с.
4. Суходоля О.М. Структура паливно-енергетичного балансу як індикатор стану ефективності енергозабезпечення країни // Статистика України. – 2004. – №2.– С. 44–49.
5. Суходоля О.М. Енергоефективність національної економіки: методологія дослідження та механізми реалізації: Монографія. – К.:НАДУ, 2006. – 400 с.
6. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 травня 2008 року «Про стан реалізації державної політики щодо забезпечення ефективного використання паливно–енергетичних ресурсів» від 28.07.2008 № 679/2008. Урядовий кур'єр від 08.08.2008 – № 145
7. Щедровицкий Г.П. Методология и философия организационно-управленческой деятельности: основные понятия и принципы. Т.5. – Москва: Наука, 2003.

Бойчук Н.Я.

ст. преподаватель НТУУ «КПИ»

СОЦИАЛЬНО – ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭНЕРГОСБЕРЕГАЮЩИХ МЕРОПРИЯТИЙ

Статья посвящена проблемам энергосбережения, реализации возможностей энергосбережения, разработке и внедрению энергосберегающих технологий.

В исследовании рассмотрены возможные опасности и риски, обусловленные проблемой высокой энергоемкости экономики и жилищно-коммунального хозяйства в условиях роста цен на энергоносители и социально-экономические механизмы стимулирования энергосберегающих мероприятий.

Ключевые слова: энергосбережение, энергоемкость, топливно-энергетические ресурсы, энергозатраты, энергоносители, энергосберегающие технологии.

Boychuk N.YA.
senior professor NTUU «KPI»

SOCIO–ECONOMIC MECHANISMS TO STIMULATE ENERGY EFFICIENCY MEASURES

This article deals with problems of energy saving, building on energy conservation, development and implementation of energy saving technologies.

The study examined the possible dangers and risks caused by the problem of high energy intensity of economy and housing growth in energy prices and socio – economic incentives promoting energy saving measures.

Keywords: energy efficiency, energy intensity, fuel – energy resources, energy, energy saving technologies.

Бурлака В.Г.
к.е.н., ст.н.с. ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

У статті проведено аналіз технологічного аспекту конкурентоспроможності промисловості України з використанням показників обсягу реалізованої продукції, інвестицій в основний капітал, технологічної структури інвестицій, частки витрат на інновації, інноваційності продукції, наукомісткості виробництв та надані рекомендації щодо її модернізації.

Ключові слова: технологічна конкурентоспроможність, інвестиції в основний капітал, технологічна структура інвестицій, інноваційність продукції, модернізація.

Вступ. На сучасному етапі економічного розвитку України пошук шляхів розв'язання проблеми конкурентоспроможності є нагальним завданням національної економічної політики. Створення конкурентних переваг та підвищення рівня конкурентоспроможності постає стратегічним напрямом діяльності держави, який стосується видів продукції, підприємства, окремих виробництв, регіону, економіки країни в цілому. Разом з тим особливого значення набуває конкурентоспроможність промисловості.

Основним засобом підвищення ефективності виробництва, поліпшення якості товарів та послуг, постає впровадження нових технологій, що характеризує здатність виробляти конкурентноздатні на світовому і внутрішньому ринках товари і послуги, створювати умови для кількісного і якісного зростання потенціалу промисловості на основі сучасних досягнень науково-технічного прогресу.